

Л.Журавель, магістрантка 2 курсу

Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара

Науковий керівник: **Н.Зимівець**,

канд. пед. наук, доцент

Формування лідерської компетентності студентів вищих навчальних закладів

Студентство має величезний потенціал у досягненні успіху в різних сферах життєдіяльності. Особливої уваги заслуговують лідерські компетенції.

Студентам, як майбутнім спеціалістам, важливо володіти лідерською компетенцією, завдяки чому вони зможуть якісно та успішно вирішувати завдання відповідно до свого посадового та соціального призначення, функціонально-рольових обов'язків. У зв'язку з цим у системі вищої освіти важливо створити психологічне забезпечення розвитку лідерських компетенцій студентів.

Проаналізувавши праці провідних вітчизняних і зарубіжних дослідників (В.В.Карманенко, А.І.Куриця, І.П.Краснощок, Н. В. Мараховська, О.О.Нестуля, Н.О.Семченко та ін.), ми дійшли до висновків, що перед сучасною вищою школою стоїть завдання не просто сформувати у студентів знання, виробити вміння і навички, а й сприяти розвитку особливих професійно-особистісних якостей, що дозволяють їм самореалізуватися у майбутній професійній діяльності.

Виходячи з визначень для нашого дослідження компетенції будуть визначатися як базовий набір інформації (знань), навичок (знання того, як зробити) та психосоціальних установок (знання того, яким треба бути), а також досвіду, необхідного для досягнення заданого рівня можливостей та виконання функції.

Для теоретичної та експериментальної перевірки ефективності програми формування лідерської компетентності студентів вищих навчальних закладів було організоване і проведене дослідження на базі державного національного університету ім.О.Гончара. У ньому взяли участь 50 осіб, віком від 19 до 21 років, студенти 2-3 курсу психологічного факультету денної форми навчання.

Визначення рівня сформованості лідерських якостей у студентів ВНЗ за особистісним критерієм проводилося за допомогою педагогічного спостереження, бесіди, анкети «Лідерські якості» (за М.Гриньовою, В.Карманенком), методик «Самооцінка лідерських якостей» (за М.І.Рожковим), «Чи здатні ви бути лідером» (за В.В.Козловим), «Діагностики комунікативних і організаторських здібностей (КОС-2)» (за О.О.Рукавішніковим) та «діагностика лідерських здібностей» Є.Жарикова, Є. Крушельницького.

За результатами методик дослідження виявлено, що у більшості студентів лідерські якості розвинені на достатньому рівні, але виявлені і студенти з низьким рівнем розвитку лідерських якостей. Нами був зроблений висновок про необхідність тренінгової програми розвитку лідерських якостей у студентів ВНЗ.

У формувальному експерименті, метою якого була розробка та впровадження тренінгу для розвитку лідерських компетенцій студентів вищого навчального закладу, взяли участь 27 студентів, з них 18 осіб, які виявили низький рівень прояву лідерських компетенцій та 9 осіб забажали підвищити свій лідерський досвід.

Відповідно до мети нами було визначено завдання формувального етапу експерименту: сприяння розвитку лідерських знань, умінь та навичок. У ході тренінгових занять використовувались такі практичні методи групової роботи та тренінгові процедури: гра, групова дискусія, розігрування ролей, демонстрація різних моделей поведінки, міні-лекції на тему лідерських компетенцій.

На контрольному етапі експерименту перевірено ефективність тренінгових завдань та відстеження динаміка розвитку лідерського потенціалу студентів вищого навчального закладу за допомогою контрольного діагностичного зрізу; табличного і графічного представлення результатів; порівняння отриманих даних у дослідженні; оцінки ефективності тренінгової роботи та формулювання висновків.

Процедура діагностики проходила за допомогою методики діагностики комунікативних і організаторських здібностей (КОС-2) (О.О.Рукавішнікова) та методики діагностування лідерських якостей (Е.Жарикова, Е.Крушельницького). Була досліджена група студентів, які на констатуючому етапі показали досить низькі показники лідерських, комунікаційних та організаторських здібностей.

Порівняльний аналіз результатів, отриманих на констатувальному та контрольному етапах експериментальної роботи, засвідчує те, що показники високого та середнього рівнів сформованості лідерських якостей до і після тренінгу студентів значно зріс, що підтвердило гіпотезу дослідження.

Таким чином, провідним методом навчання може бути тренінгова робота для ефективного особистісного саморозвитку, опануванню знань, умінь, навичок та розвитку лідерських компетенцій.

На нашу думку, виявлення ефективних шляхів формування лідерських компетенцій у студентів є дуже актуальним, тому подальшого вивчення потребує проблема пошуку нових форм та методів роботи, які сприятимуть формуванню лідерських компетенцій у студентів в умовах вищого навчального закладу.

Список використаних джерел

1. Гладских Е. Лидер с человеческим лицом: что такое ответственное лидерство и почему оно важно для компании и общества. ТОП-100. Рейтинг лучших компаний Украины. 2012. № 1. С. 16–18.
2. Головешко Б.Р. Про деякі проблеми розвитку лідерських якостей у студентів вищих навчальних закладів. Сборники научных работ НТУ «ХПИ»: Проблемы та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти №32. Вестник НТУ «ХПИ». 2012. С. 89–96.
3. Краснощок І. П. Розвиток лідерських якостей студентів. URL: [http://Nz2012_112_29%20\(1\).pdf](http://Nz2012_112_29%20(1).pdf) (дата звернення 17.10.2021).

4. Педагогіка здоров'я як основа розвитку потенціалу особистості: колективна моногр. / В. А. Гладуш, Н. В. Зимівець, З. П. Бондаренко Л. М. Ніколенко та ін. Дніпро: ЛІРА, 2020. 384 с.